

EESTI PUITMAJALEHT

Eesti puitmaja – loodussõbralikkus ja ajalooline usaldusväärsus kaasaegsete lahendustega

Aprill 2015

Eesti puitmajatootjad on homseks valmis

EESTI MAJATOOTJAD ON EDUKAD VÄLISTURGUDEL, KUID UNISTAVAD EHTAMISEST KODUTURUL.

Pille Laub
Eesti puitmajaklaster

Eesti puitmajasektor areneb jõudsalt. Alates 2010. aastast on sektori tootmis- ja ekspordimahud kasvanud keskmiselt 15 protsenti aastas, tööd antakse pea 2600 inimesele ja ettevõtete käive on kokku üle 270 miljoni euro, sh ekspordi osakaal 235 miljonit eurot. ASI Matek tegevjuht ja Eesti Puitmajaliidu juhatuse esimees Sven Mats tõdeb, et puitmajatootjatel on põhjust rahul olla. «Puidust ehitamine trügib

senisest järjest enam betooni- ja kiviturule,» kommenteerib Mats. «Kui veel kümnekond aastat tagasi tegeles Eesti puitmajasektor suures osas eramajade ja suvilate tootmisega, siis praegu on väga suur osa meie toodetest just mitmekorruselised kortermajad, sotsiaalobjektid ning puitelementfassaadid betoonkarkassiga kõrghoonetele.» Eestis toodetud moodulitest kerkib Norras maailma kõrgeim puitkonstruktsioonimaja, märgilise tähendusega hoone, mis toob tähelepanu ja ehk ka tellimusi teistele Eesti tootjatele, loodab Mats.

On selge, et tänapäevane ehitustehnoloogia ja inseneride oskusteave ei sea puidust ehitami-

sele piire. Eestis valmivad tehase majadena mitmekorruselised kortermajad ja ühiskondlikud hooned – lasteaiad, koolid, spordihooned. Paraku rändab meie majatehaste kogutoodangust ligikaudu 90 protsenti Eestist välja, peamiselt Skandinaaviasse, Saksamaale ja Suurbritanniasse, kuid ka Lõuna-Aafrikasse ja Lõuna-Koreasse. 2014. aastal oli ekspordi sihtriike Eesti tootjatel 49. Eesti käsitööpalkmajad on näiteks väga hinnatud Prantsusmaal ja masintoodetud palkmajad Jaapanis. Tallinna külje all tegutsev Timbeco Woodhouse OÜ on kümne aasta jooksul saatnud Jaapanisse juba üle 1400 merekonteineri jagu palkmaju.

Matsi sõnul teeb majatootjaid murelikuks asjaolu, et kuigi Eesti tootjad on Euroopa suurimad puitmajade eksporditörid, ehitatakse kodus puidust ilmsetelt liiga vähe. Ehkki just siin võiks ette võtta ja luua pööraseid maailma «kõigekõigemaid» puitehitisi, mida siis muule maailmale suunaviidana esitleda. «Praegu oleme erialaringkondades tuntud vaid asjalike ja kvaliteetsete toodete tarnijate ja püstitajate. Kaasates meie enda arhitekte, on meil olemas potentsiaal luua puitmajast bränd, n-ö puitmajade Šveitsi kell – Eesti puitmaja –, mis oleks hinnatud ja tuntud üle ilma,» arutleb Mats.

Eestlaste huvi puitmajade vastu on viimastel aastatel tasahaaval elavnenu ja tellimusi tuleb majatehastele ka kodumaalt. Üha rohkem leidub neid, kes soovivad tervislikuma ja energiasäästlikuma elukeskkonna tagamiseks elada just puitmajas. 2013. aastal Eestis välja antud 4905 ehitusloast väljastati pisut enam kui pool puihoonetele. Ehitusregistri statistikast selgub, et kõige sagedamini kasutatakse puitmaterjali ühele leibkonnale mõeldud elumaja ehituses. Nii nagu tüüpiline skandinaavlane, eelistab ka eestlane oma kodumaja ehitamisel puitu.

Millal aga jõuab kätte aeg, kui Eestis hakavad kerkima puidust ka suuremad hooned, korterelamud ja miks mitte ka koolid-lasteaiaid, veel ei tea. Oskuste ja teadmiste taha see ei jää, Eesti majatootjad on selleks valmis.

Lauri Kivil
Eesti puitmajaklasteri projektijuht

Aastal 2015 võime kinnitada, et Eesti puitmajatootjad on teinud ära fantastilise töö – tuhandete inimeste kodud ja töökohad üle maailma on *made in Estonia*. Läbi selle on puitmajatootjad turundanud Eestit kui kõrge inseneritehnoloogilise kompetentsiga riiki. Tootjate paindlikkus, sihikindlus ning Eesti puitmajade kõrge kvaliteet on tegurid, mis on viinud sektori edulooni.

Eesti puitmajasektor on tugev, asjatundlik ning meie tooteid hinnatakse maailmas kõrgelt. Ehitame puidust palju, kuid kahjuks põhiliselt Eestist väljas – meie maju võib leida Ameerikast Jaapanini ning Islandist Austraaliani. Oleme rahalises mahus Euroopa suurimad eksporditörid ning toodame *per capita* kõige rohkem puitmaju maailmas.

«Aasta tehase maja 2015» näitab, et Eestis tehastes on toodetud viimastel aastatel nii ühiskondlikke hooned – lasteaedadeid, koole, sotsiaalhooneid, kortermaju – kui ka palju toredaid kodu- ning suve- ja aiamaju. Kui Skandinaavias kerkib puidust aina rohkem ka ühiskondlikke hooned, siis eestlased ehitavad sellest valdavalt eramuid. Ometi on vähemalt puidust kortermajade ehitamise traditsioon Eestis olemas, kogu eluasemefondist moodustavad puidust korterelamud kolmandiku. Selles statistikas on ka minu kodu – Nõmmel 1939. aastal valminud nelja korteriga püstpalkmajas, mille naabrike on nelja korteriga puitkarkassmaja. Männid, mis hoonete valmimise ajal olid põlvepikkused, on tänaseks sirgunud korralikuks puitmaja materjaliks. Just nii palju on võtnud aega ka arvamusel kujunemine, et puit on eelkõige eramuühituseks.

Käes on riiklikul tasandil otsustamise hetk, et see muutub. Miks valmistame maailmatasemel kõrg- ja avalikke puithooneid ainult ekspordiks? Miks kerkib maailma kõrgeim Eesti ettevõtte toodetud puihoone Norras, mitte Eestis? Puit on innovaatilise ehituse maailmas normiks ning ka Eesti tellijal tuleks astuda samm selle teadvustamise suunas.

Maailma kõrgeim puitmaja, 14-korruselise korterelamu TREET kerkib Norras Kodumaja ASI toodetud moodulitest. Ehitusplatsile tuuakse siseviimistlusega ja osalt möbleeritud moodulid, kohapeal tehakse üksnes torustike ja juhtmete liited ning viimistletakse moodulite ühenduskohad.

Puitmajad kliimamuutuste vastu

Sander Jahilo
AS Kroonpress

Talved muutuvad lahemaks, suved vesisemaks – kliimasoojenemine on probleem, mis inimkonda ja loodust üha enam vaevab. Ookeanide soojenemine suurendab selle hapestumist ja liikide hävimist, igijää sulamine uputab rannikualasid ning atmosfääri lisanduv soojusenergia paneb tuuled ja hoovused ettearvatult käituma, ohustades meie toidulauda ja kiirendades liikide väljasuremist. Kasvatamine on jätmas Maale seninägematut jalajälge, kuid puitmajad pakuvad võimalust neid mõjusid lahendada. Teadusmaailmas kulutatakse suuri summasid selliste tehnoloogiate arendamiseks, mis atmosfäärist liig-

set süsihappegaasi ehk CO₂ odavalt ja püsivalt eemaldaksid, kuid metsad teevad selle ülesande täiesti inimese sekkumata fotosünteesi abil ära. Paraku on maailma maaomanike jaoks majanduslikult kasulik metsadest vabaneda ja lage maa kinnisvaraarendustele või põllumajandusele loovutada. Niimoodi kaotab Maa aga pidevalt looduslikku süsiniku salvestamise võimet.

Eesti puitmajaklasteri, ASI Kroonpress ja TTÜ koostöös loodav Greenline House märgis on maailma esimene majade süsinikjalajälje teenus, mis arvutab nii majas sisalduvat kui tootmise käigus õhku paisatud heitmete kogust. Igale majale väljastatakse just selle hoone taset näitav süsinikumärgis. Märgise abil saab majaostja teada, mil määral on investering omaenda

elukvaliteeti ka panustamine helgemasse tulevikku, nt A-klassi majad on atmosfäärist rohkem süsinikku ära võtnud kui seda õhku paisanud, B-klassi majad on neutraalsed, C-klassi majad aga saastavad pisut rohkem kui päästavad. Puitmaja jalajälje arvutamisel kasutatakse tunnustatud rahvusvahelist standardit ning arvesse võetakse puitmaja ehitamise kõiki etappe ja materjale, alates toorainete varumisest, nende töötlemisest, transpordist kuni valmismajaks komplekteerimiseni.

Ligikaudu on arvatud, et ühe sajatonnise kahekorruselise kivist elumaja tootmiseks paisatakse õhku 80 tonni CO₂. Seda on umbes nii palju, kui tekib moodsa keskklassiauto mootoris 500 000 km läbimisel. Kui betoon, tellis või muud mineraalsed materjalid aga

asendada puiduga, väheneb maja süsinikjalajalg puitmaterjaliväiksema energiamahukuse ning puidus sisalduva CO₂ kaudu olulisel määral. Üks täiskasvanud suur kuusk kaalub umbes 14 tonni, sisaldades ligi 7 tonni puhast süsinikku, mis CO₂-molekulidena on võrdne 25 tonni CO₂-ga. Selle süsiniku ongi puu kasvamise käigus atmosfäärist kinni püüdnud.

Kui kivimaja näites asendada kasvõi pool selles kasutatud materjalist puiduga, muutub maja süsinikusalvestajaks mahuga 90 tonni CO₂. Seda on kümne tonni jagu rohkem maja tootmise käigus õhkupaiskunud heitmetest, mistõttu on sisuliselt tegemist

majaga, mille süsinikjalajalg on väiksem kui 0. Selline maja on kasvuhoonegaaside heitmete vähendamise seisukohast lausa kasulik, mitte ainult vähem kahjulik.

Oluline on siinjuures aga see, et puid ei tohi majade jaoks maha raiuda rohkem, kui neid juurde kasvab. Paljudele tuleb aga tõenäoliselt üllatusena, et maailma ilmselt ainus piirkond, kus viimastel aastakümnetel on korraga kasvanud nii puidutarbimine kui metsapindala, asub siinsamas Põhja-Euroopas, kus oleme ka meie. Seega on kodukandi puidul lisaks Eesti majanduse elavdamisele täita ka tähtis keskkonnaalane ülesanne – aidata vähendada globaalseid kliimamuutusi.

Aasta tehase maja 2015 on Nordic Houses KT OÜ vabaajamajade arendusprojekt Norras

Pille Laub

Eesti puitmajaklaster

Juba viiendat aastat korraldavad Eesti puitmajaliit ja -klaster konkursi, mille eesmärk on tunnustada parimaid tehase maju ja populariseerida puidust ehitamist.

Sel aastal kandideeris parima tehase maja tiitlile rekordarv hooneid. 35 kandidaadi seast valiti välja parim Eestis toodetud puitkarkassmaja, käsitöö-, masinpalkmaja ja aiamaa.

Aasta tehase maja konkursile võis esitada Eestis tehaseingimustes toodetud hooneid, hoonete püstituskohale piiranguid ei seatud. Eestist võistles 15 tehase maja, Norrast üheksa, Rootsist kuus, üksikud objektid olid Soomest, Inglismaalt, Šveitsist. Kaugeim võistlusele esitatud objekt oli loomakliinik Jaapanis, Mountain Log-home OÜs toodetud palkmaja.

Aasta tehase maja 2015 objekte hindas žürii koosseisus arhitektid Veronika Valk, Markus Kaasik, Ott Kadarik, Reinis Salins, ajakirjanik Eva Kiisler, insenerid Jarek Kurnitski ja Targo Kalamees.

Žürii hindas hoonete arhitektuuri, inseneritööd, energiatõhusust ja ka funktsionaalsust. Objekte hinnati eri kategooriates, valiti parim karkassmaja, käsitööpalkmaja, masintoodetud palkmaja ja aiamaa. Konkursi toetanud ettevõtted andsid lisaks välja oma preemiad parimale puidukasutusele, valguslahendusele, kivikatusele.

«Konkurss näitas, et arhitektuurne kvaliteet on väga tähtis ja et tehase majad võivad olla väga hea ja huvitava arhitektuuriga – puidust tehase maja ei sea piiranguid maja välimusele. Tehase majadele on iseloomulik kõrge insener-tehniline kvaliteet, mida tõestas enamik esitatud

hoonetest,» kommenteeris žürii esimees Jarek Kurnitski.

«Hindasime kõrgemalt objekte, mille puhul oli arvestatud puidu omandustega ja püütud teha pikaealised ja hooldusvabad fassaadid,» kommenteeris inseneriharidusega Kurnitski. «Ei ole mõtet ehitada maju, mida peab pidevalt hooldama. Üks õige puitmaja peaks püsti seisma vähemalt sada aastat, ja nii tuleks see ka projekteerida.»

Konkursile esitati erinevaid puitkarkassmaja, nii ruumelementidest kui tava-seinaelementidest. «Valik oli suur ja võib öelda, et erinevaid tehnoloogilisi lahendusi oli päris hästi kaasatud,» kiitis Kurnitski. «Veel jäi silma, et Eestist osales nii palju objekte. See on märk, et puitehitus hakkab ka Eestis tasapisi hoogustuma.»

«Hea meel on tõdeda, et see võistlus näitas selgelt, et puidukasutuse oskused meie ehituskultuuris kas-

vavad jõudsalt,» kommenteeris žürii liige, arhitekt Veronika Valk. «Puit on ehitusmaterjalina mitmekesiste kasutusvõimalustega, taastuv ja kodumaine ressurss, mida peaksime arhitektuuris järjest enam kasutama.» Valk avaldas arvamust, et riik ja omavalitsused peaksid enam eeskujuna näitama, kasvõi puidust avalik-ühiskondlike hoonete ehitamisega. «Loodan, et edasistel võistlustel näeme erasektori toel ehitatud puithoonete kõrval võistlemas üha enam ühiskondlike hooneid. Kohaliku puitarhitektuuri edendamiseks on peale arhitektide ja inseneride teadmiste kasvu vaja ka seda, et nii kinnisvaraarendajad ja turundajad kui ka keskkonnapoliitika valdkondade kujundajad mõistaksid, mida kujutab endast üks tänapäevane puitehitus, ning seda teadmist aitavad levitada just sellised võistlused, nagu «Aasta tehase maja» seda on.»

«Aasta tehase maja 2015» võitjate-

le ja alakategooriate parimatele panid auhinnad välja 11 ettevõtet: Bestair, Monier, Ruukki, Lotus Timber, FER Project, Isover (Saint-Gobain Ehitustooted AS), Velux Eesti, Mechelin Eesti OÜ (Senco), Akzo Nobel Baltics AS, B&B Tools Estonia AS ja Ehituse ABC.

Aasta tehase maja konkursi rahastab osaliselt Eesti puitmaja eksportivate ettevõtete klasteri täiustamise projekt, mida toetab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus klasterite arendamise programmist, mida rahastab Euroopa Regionaalarengu Fond.

Aasta tehase maja 2015

I koht

Nordic Houses KT OÜ vabaajamajade arendusprojekt Lõuna-Norras Ognas
Arhitekt: Trilog Studio OÜ
Insener: Nordic Houses KT OÜ
Üldpind: 70–90 m²
Valmimisaasta: 2014/2015

Arenduskompleks koosneb kahekorruselistest puhkemajadest, kus põrandapinda 70–90 m². Puhkemajad sulanduvad suurepäraselt keskkonda, moodustavad justkui omaette küla, kogu kompleks on väga tundlikult konteksti sobitatud, hooned liigendavad maastikku, ka hoonete sisemus haakub ümbritseva maastikuga väga

hästi. Väikeste variatsioonidega ja minimaalsete gabariitidega majade põhiplaanid on ratsionaalsed ja efektiivse ruumikasutusega. Väärrib esiletõstmist ja tunnustust, et tegemist on Eesti noorte arhitektide tööga, hoone on projekteerinud Mari-Liis Vunder, Olavi Kukk ja Kristjan Tõlk Trilog Studio OÜst.

II koht

Monieri eripreemia parima kivikatuse eest Lotus Timberi eripreemia puidukasutuse eest
EstNor OÜ korterelamu Norras Tõnsbergis
Arhitektid: Torleif Vårdal ja Ülle Maiste
Insener: Kristjan Tepner
Üldpind: 790 m²
Valmimisaasta: 2014

Elamukompleksis on 790 m² põrandapinda, millele on mahutatud viis korterit, kaks kontorit, garaaži ja hoiuruumid. Hooned moodustavad terviku, omaette keskkonna, kus on väga leidlikult ja läbimõeldult ära kasutatud

kogu tekkinud ruumiline ressurss, nii see, mida pakub reljeefne maastik, kui see, mida «hoonehambad» ise loovad. Kõik detailid on hoolikalt lahendatud, samas töökindlad ja esteetiliselt.

Korterite plaanid on väga head, väikeste variatsioonidega, ruumid on avarad ja valgusküllased. Korterid on varustatud terrassidega, mis loovad lihtsa ja võluva ühenduse ümbritsevaga. Ka puidukasutus on sümpaatne, fassaad on hooldusvaba, samas tundlik ja mänguline. Hoonete fassaad muudab ajaga tooni, mis jätab mulje, et maja oleks justkui elus.

III koht

Kodumajatehase Asi ühiselamu Norras Tõnsbergis
Arhitekt: Toril Kolstad, ARCASA arhitektid AS
Insener: Kodumaja Projekteerimise OÜ
Üldpind: 2803 m²
Valmimisaasta: 2014

Viiekorruselises hoones on põrandapinda 2803 m² ja see mahutab 95 tudengikorterit. Hoone vastab Norras kehtivatele madalenergiamaa nõuetele. Hoone on projekteeritud nii, et see kasutaks ära kogu päevavalguse ja ruumide ülekuumenemise vältimiseks on aknad varustatud automaatsete väliruloodega.

Rulood reageerivad katusel olevale tuule- ja päikeseandurile ning soovi korral saab neid juhtida ka ruumist. Hoone on mürakindel, selle fassaad absorbeerib tänavamüra. Fassaad on hooldusvaba ja selle detailid on hoolikalt ja esteetiliselt lahendatud. Hoone on mahutatud suhteliselt napile krundile, maja esimesel korrusel asuva parkla kohale on kavandatud terrass-puhkeala. Ratsionaalse puitarhitektuuri ilmekas näide.

Parim käsitööpalkmaja 2015

OÜ Tender Ehitus eramu Otepää lähistel
Arhitekt: Lauri Nõmme
Insener: Vallo Goroško
Üldpind: 121 m²
Valmimisaasta: 2012

2012. aastal valminud kolme magamistoaga eramus on üldpinda 121 m² ja seda kasutatakse ettevõtte puhkemajana. Käsitööpalkmaja mõistes tavatult julge hoone annab tunnistust arhitekti ambitsioonist ja konventsioonist väljaspool toimetamisest. Hoone üldkontseptsioon on hästi läbi mõeldud, väikese põrandapinnaga hoonesse on mahutatud läbi kahe korruse eluruum. Oskuslikult on kasutatud koos käsitööpalki ja siledaid heledaid pindu, palju on valgust ja avarust. Nii seest kui väljast laitmatu ja meeldejääv objekt, aus käsitööpalkmaja, mis ei peida oma algupära.

Parim aiamaaja 2015

Palmako AS aiamaaja Heidi
freesspruss-aiamaaja
Üldpind: 19,7 m²
Arhitekt: Argo Palm
Valmimisaasta: 2013

Freesspruss-aiamajas on põrandapinda 19,7 m². Žüriile meeldis hoone tehniline kontseptsioon, hinnati freessprussist hoone lihtsat ja efektiivset materjalikasutust. Peeti oluliseks räästa olemasolu ja korralikku katusekallet, mis tagavad hoone pikaajalisuse. Aiamaaja Heidi on universaalne ja aus lahendus, lihtsa konstruktsiooni ja efektiivse materjalikasutusega.

Preemia parima puidukasutuse eest

Hobbiton Home OÜ käsitööpalkmaja Soomes Siuntios
Arhitekt: Jani Lahti
Insener: Illimar Kalk
Üldpind: 195 m²
Valmimisaasta: 2014

Radikaalne, jämedast palgist tehtud uhke objekt, millele ei ole midagi ette heita, kvaliteettoode, kus millegi pealt ei ole kokku hoiatud. Väljast on hoone kui linnamaja, seest palkmaja, mille siseviimistlust julgelt rõhutab konstruktsiooni. Rohkelt väga huvitavaid näiteid puidukasutusest: kitsas fassaadilaudis, sisselõiked fassaadis, räästad, ilmekad detailid. Hoone fassaadi ei ole töödeldud, see on hooldusvaba ja püsiv.

Parim masintoodetud palkmaja 2015

Aru Grupp OÜ studio-koolimaja Ockendon Studio School
Inglismaal Essexis
Arhitekt: Cabinco Ltd
Insener: Aru Grupp AS, Cabinco Ltd
Üldpind: 1300 m²
Valmimisaasta: 2013

1300 m² hoone mahutab 15 ruumi ja see on disainitud silmas pidades uudset lähenemist Briti hariduses, kus töötamine ja õppimine on integreeritud. Koolimaja on väga hea näide palkmaja unikaalsusest, pakkudes nüüdisaegset ja samas looduslikku keskkonda. Masintoodetud palkmaja tehnoloogia võimaldab ehitada keerulisemaid konstruktsioone ja mastaapseid ühiskondlikke hooned, lisaks on sellised hooned väga vastupidavad. Hoone on vormilt ja plaanilahenduselt küll lihtne ja lakooniline, kuid puidu kasutamine annab ruumide atmosfäärile palju juurde, interjööri mõjub soojalt ning sobib koolimaja tüpoloogiaga hästi. Puitu on maksimaalselt eksponeeritud, ilusad konstruktiivsed elemendid jäetud tahtlikult nähtavaks. Pikad räästad kaitsevad puitlaudisega fassaadi ja samas toimivad ka päikesevarjustusena. Hoolika detailina vääriavad äramärkimist räästaaarte plekid, mis katavad puitosad täielikult – see tagab, et puithoone võib hooldusvabalt vastu pidada isegi 100 aastat.

Energiasäästlik maja 2015

Sense OÜ passiivmaja Tartu maakonnas
puitkarkassil tasaelementmaja
Arhitekt: Eneli Markvart, Marit Kruus
Insener: Sense OÜ
Üldpind: 157,5 m²
Valmimisaasta: 2014

See on sertifitseeritud passiivmaja, mis täidab B-klassi ehk madalenergiamaaja nõude. Hoone on toodetud Sense sein- ja laepaneelidest, mis on hoolikalt soojustatud, sisuliselt ilma külmasildadeta ning väga hea õhupidavusega. Majas on soojustagastusega ventilatsioon ja päikesekollektorid toetavad gaasikutet, mis tagab B-klassi tulemuse.

Ajakiri Ehitaja traditsioonilise ehituse elus hoidmise preemia

Vipson Projekt OÜ käsitööpalkmaja
Arhitekt: Reio Treier
Insener: Reio Treier
Üldpind: 134 m²
Valmimisaasta: 2014

Aasta tehase maja fotojaht

Skåbu mäestikuis mängis mägimaja eestlastega peitust. Majani viivat teeotsa otsides kaotati väärtuslikud kaks päevalagustundi. Mägimaja ise oli seda kõike õnneks ka väärt.

Eesti puitmajaklaster

Arhitektuurifotograaf Maris Tomba ja tehniline abi Meelis Jaanimägi läbisid 12 päevaga ligi 5000 kilomeetrit, et jäädvustada 35 objekti Rootsis, Norras ja Soomes.

Kui Eesti puitmajaklaster tuli lagedale plaaniga pildistada üles Eestis toodetud ja Skandinaaviasse püstitatud tehase majad, ei löönud arhitektuurifotograaf Maris ülesande mastaapsuse ees kõhkleva. Objektide nimekirja ja Google'i kaardiga maha istudes selgus aga tõsiasi – planeeritud lennureis oleks arvestades objektide asukohti ning vahemaad kulukas ja kasutu. Sündis hullumeelne plaan vallutada Norra autoga.

Nimekirja sai 35 ehitist, vahemaad objektide vahel küündisid kohati kuni 500 kilomeetrit, lisaks pidi arvestama talvise päeva pikkuse või õigemini lühidusega. Arhitektuuri pildistamise juures on üks oluline nüanss, mis kõike mõjutab ja mida juhtida ei saa – see on ilm. Seda eriti Norras, kus ilmastik muutub iga kümne kilomeetri järele: orus pilvitus, mäeküljel vihm või lumi, ülalpool pilvepiiri särab päike.

12 päevaga läbisid fotograafid ligemale 5000 kilomeetrit: Oslot lõunarannikule Kristiansandi, sealt edasi läänerrannikule Stavangeri, läbi kümnekilomeetrise tunneli Renneøyssse. Oslo kaudu edasi Trondheimi, vahelduseks Rootsi Åresse ja lõpuks Mo i Ransasse ning siis juba võeti suund kodu poole.

Et paljud objektid olid uusarendused, siis nii mõnegi asukohta ei näidanud ei GPS ega osanud aidata kohalikud. Ainsaks abivahendiks oli tihe telefoniuhendus maja tootnud ettevõttega Eestis: uuriti jooniseid, püüti leida keegi, kes oleks kohapeal käinud, kirjeldati maamärke ning objekti välimust.

Mida kaugemale põhja poole jõuti, seda viletsamaks muutusid ilmastikuolud. Ühel hetkel keset lumetorme ja kuristikulisi teid sõites tundus fotograafidele, et reisi põhjatippu Mo i Ransasse vist ei jõutagi ja targem oleks kohe ots ringi keerata. Õnneks lumetorm rauges ja kõik planeeritud objektid said pildistatud.

Arvestades, kui väga norrakad puitmaju armastavad ja Eesti majatootjaid hindavad, ei pea arhitektuurifotograafid järgmist külastust ilmselt kaua ootama. Eestis toodetud maju, mis pildistamist vääriavad, jätkub mitme reisi jagu.

Velux parima valguslahenduse preemia

Timbeco Woodhouse OÜ, eramu Neeme külas

Kaks peret, kaks tehase maja

Pille Laub

Eesti puitmajaklaster

Ülo ja Helbe Ambuse maakodu Otepää lähedal on tellitud kaugjuhtimise teel. Või kuidas seda nimetada, kui kogu majaehituse protsessi alates lepingute sõlmimisest juhiti telefoni ja arvuti abil tuhandete kilomeetrite kauguselt Araabia Ühendemiraatidest. Ambused elasid tollal Abu Dhabi, kõrghoone 20. korrusel moodsas konditsioneeritud korteris. Ülo oli ametis Shaikh Khalifa haigla kirurgiasakonna juhatajana ja kohalikud ülikoolis õppejõuna ning Helbe oli kodune, tegeles heategevusprojektidega.

Maja sünnilugu ulatub tagasi kuue aasta tagusesse aega, kui Ambused olid Pühajärve ääres tuttavate suvekodus puhkust veetmas. Et peretuttavate suvekodu ja Lõuna-Eesti loodus meeldisid neile väga, otsustati ka endale sinnakanti suvekodu ehitada. Veel enne Ühendemiraatides naasmist leiti metsa ja järvega piirnev kinnistu. Ehitajat ei tulnud kaua otsida – pöörduti ettevõtte poole, kes oli ehitanud ka peretuttavate maja.

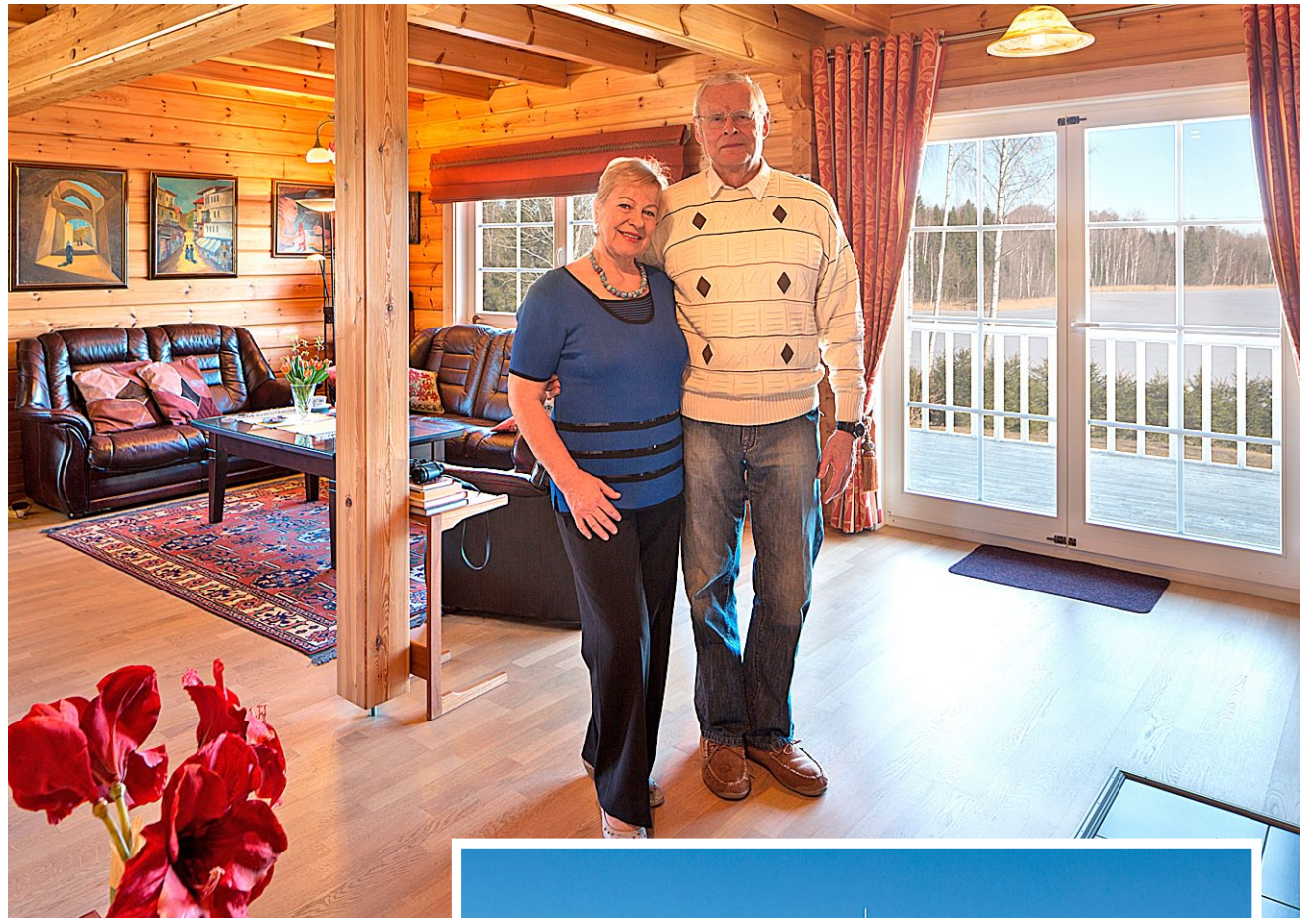
Ja see oli üks õige otsus, on peremees Ülo rahul. Ambused valisid välja AS Ritsu talumaja meenutava tüüpimaja Laidi, koostöös arhitektiga tehti projektis vaid mõned muudatused. Pärast eellepingu sõlmimist sõitis abielupaar tagasi Ühendemiraatidesse ja Eestis löödi kopp maasse. Kõik, mis kooskõlastamist vajas, sai tehtud telefoni ja arvuti teel. Nii sõlmiti lepingud, valiti materjalid, värvid ja plaadid. Kui Ambused 2009. aasta

juunis Eestisse tulid, ulatati neile valmis kodu võtmed.

Juba esimene pilk vastvalminud majale ütles, et kõik näeb välja veel parem kui osati loota. Ehkki Ülo ehitusprotsessi käigus kahtles, kas pistikud, TV-ühendused ja valgustite kohad saavad ikka õigesse kohta, tuli tunnistada, et kõik oli väga hästi. AS Ritsu tootmisjuhile Ivo Tomsonile jagub Ambustel ainult kiidusõnu. Ehitustööde järelevalvet, mis Eestis on kombeks, ei tellitudki. «Ütlesime tootmisjuhile, et me usaldame teid ja vastutasuks ehitati meile maja nagu endale,» kiidab Ülo. Hiljem telliti Ritsult hoovi grillimaja ja ka selle ehitise on pererahvas väga rahul. Ülo sõnul ei ole suhted ehitajaga töösuhted, vaid sõbrasuhted.

Enne palkmaja on Ambused elanud erinevates kivi- ja betoonmajades. Helbe sõnul ei anna puitmaja sisekliimat kivimaja omaga võrrelda, puitmaja on tervislik, seinad hingavad ja õhk on väga hea. «Magan nagu beebi,» naerab Helbe. Abielupaar tunnistab, et ei tea, kas on põhjuseks tervislik puitmaja või sportlikud eluviisid, aga haigused nende peret enam ei külasta.

Esialgul oli Ambustel plaan, et ehitatakse nädalalõpumaja. Pärast Eestisse tagasi kolimist meeldib elu palkmajas abielupaarile nii väga, et siin veedetakse suurem osa ajast ja pigem on Tartu linn see koht, kuhu tehakse väljasõite, et sportida ja kultuuri nautida. Suved veedetakse läbinisti maal, suur aed nõuab hoolt ja aega jääb ka harrastustele, kaasad on aktiivsed liikmed Otepää golfklubis.

Helbe ja Ülo Ambus nautivad igat maakodus veedetud hetke.

Fotod: Maris Tomba

Lenna, Eva ja Renal on oma uue koduga väga rahul.

Jüris elab uues kollases ühepereelamus perekond Lastik: Renal, Eva, väike Lenna ja kaks kassi. Sobiva krundi leidmine võttis Lastikutel aega kauem kui majaehitus, ent sel suvel saab sissekolimisest aasta.

Puitmaja tahtis perekond algusest peale. Ei olnud teist valikut, kas palkmaja või puitkarkass, tunnistab peremees Renal, kes on metsandusalase kõrgharidusega ja puutub oma igapäevatoos kokku metsandus- ja puidusektoriga.

Enne majatehase valimist tegi Renal põhjaliku turuuringu. Exceli tabelisse sai kantud võrdluseks erinevate tehaste pakkumisi, materjalivalikuid, detailid, isegi seinakonstruktsioonid kihtide kaupa. Võrdlus näitas, et üldiselt on tehaste pakumised sarnased, erinevused on väikesed. Ja kui selgus, et Skandinaavia ja Eesti tootjate pakumised on suhteliselt sarnased, oli kindel, et eelistatakse kodumaist tootjat.

Kui tead, mida tahad, on majatellimine Renali sõnul lihtne ja kiire. Et Lastikutel oli selge, kuidas tulevane maja peaks välja nägema, ei olnud enam keeruline õiget majatehast leida. Pereisa tunnistab, et Timbeco Woodhouse OÜ ei olnud esimeste eelistuste hulgas. Pärast erinevate tootmistega tutvumist sai otsustavaks hinna-kvaliteedi suhe ja see, et ele-

mentmaja oleks võimalikult looduslähedane, et selle konstruktsioonikihtides oleks kasutusel vaid naturaalsed materjalid.

Timbeco kasuks rääkis seegi, et oli võimalik tellida hoone püstitamise. Ehkki kohalikud tootjad pakuvad võimalust maja osta erinevas valmisolekus, oli Lastikute sooviks lõplikult valmis maja.

Enne lepingu sõlmimist käisid Lastikud vaatamas päris mitut valmismaja. Renali arvates on Eesti tootja puhul boonuseks, et saad tutvuda, kuidas hooned tegelikult välja näevad. Oma eelmise kodu, ridaelamuboksi, ostsid Lastikud eelprojekti alusel, aga samamoodi enam ei julgeks teha, tunnistab pereisa. Elu on näidanud, et referentsid on olulised.

Lastikud valisid tulevaseks koduks tüüpimaja Timbeco 146. Projektis suuri muudatusi ei tehtud, vaadati vaid, et ruumilahendus oleks sobilik ilmakaarte suhtes. Ehkki maja pole palkmaja, on selle seinad hingavad, kuna konstruktsioonimaterjalid on läbinisti looduslikud. Eelmisel suvel oli palavalt päevi, aga uues kodus oli mõnusalt jahe ka ilma lisajahutust kasutamata.

Sel suvel täitub Lastikutel oma majja kolimisest aasta. Oma majas on elu hoopis midagi muud, kiidavad Lastikud.